

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 335/2021-28

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného obchodnou spoločnosťou PIHORŇA, LENÁRT, JAŠŠO, s. r. o., advokátska kancelária, Hrnčiarska 29, Košice, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Lenárt, proti postupu Okresného súdu Trebišov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 18/2021 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Trebišov v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 18/2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj jeho právo na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **800 eur**, ktoré mu **j e** Okresný súd Trebišov **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.
3. V prevyšujúcej časti nároku na primerané finančné zadosťučinenie **n e v y h o v u j e**.
4. Okresný súd Trebišov **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **691,35 eur** a zaplatiť ich jeho právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 20. mája 2021 domáha vyslovenia porušenia základného práva na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“),

a to jednak postupom Okresného súdu Trebišov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 18/2021, ale tiež postupom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Tpo 23/2021. Ďalej žiada uložiť okresnému súdu a krajskému súdu povinnosť uhradiť mu finančné zadostučinenie vo výške po 2 500 eur do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu, ale tiež spoločne a nerozdielne trovy právneho zastúpenia vo výške 460,90 eur na účet právneho zástupcu do jedného mesiaca od právoplatnosti nálezu.

2. Uznesením ústavného súdu č. k. II. ÚS 335/2021-13 z 23. júna 2021 bola ústavná sťažnosť pre namietané porušenie čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Tp 18/2021 prijatá na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti bola odmietnutá, a to pre zjavnú neopodstatnenosť.

3. Sťažovateľ 2. marca 2021 podal žiadosť o prepustenie z väzby a navrhol jej nahradenie dohľadom probačného a mediačného úradníka, ako aj prijatím jeho písomného sľubu.

4. Uznesením okresného súdu č. k. 1 Tp 18/2021 z 8. apríla 2021 bola žiadosť zamietnutá, písomný sľub nebol prijatý a väzba nebola nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka. Písomné vyhotovenie uznesenia okresného súdu bolo sťažovateľovi doručené 15. apríla 2021. Podľa konštatovania okresného súdu žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby z 2. marca 2021 bola prokurátorom 9. marca 2021 postúpená okresnému súdu, keďže prokurátor sám žiadosti nevyhovel.

5. Proti uzneseniu okresného súdu sťažovateľ podal sťažnosť, ktorú písomne odôvodnil prostredníctvom obhajcu a doručil ju okresnému súdu 20. apríla 2021. Do dňa podania ústavnej sťažnosti (20. mája 2021) nemal sťažovateľ vedomosť o tom, akým spôsobom bolo o podanej sťažnosti rozhodnuté.

6. Podľa zistení ústavného súdu uznesením krajského súdu č. k. 4 Tpo 23/2021 zo 6. mája 2021 bola sťažnosť podaná sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu č. k. 1 Tp 18/2021 z 8. apríla 2021 zamietnutá. Spis spolu s písomným vyhotovením uznesenia krajského súdu bol okresnému súdu vrátený 12. mája 2021. Spis došiel na okresný súd 17. mája 2021. Uznesenie krajského súdu bolo na základe pokynu súdnej tajomníčky okresného súdu zo 17. mája 2021 expedované 19. mája 2021. Uznesenie krajského súdu bolo sťažovateľovi doručené 24. mája 2021, obhajcovi JUDr. Pihorňovi 25. mája 2021 a obhajkyňi JUDr. Kandráčovej 26. mája 2021 (sťažovateľ má totiž vo veci dvoch obhajcov).

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Konanie o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby trvá už 78 dní, čo nemožno považovať za urýchlené rozhodovanie v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru. V tejto súvislosti poukazuje na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ako aj ústavného súdu. V danom prípade bola žiadosť o prepustenie z väzby podaná 2. marca 2021, prokurátor ju postúpil okresnému súdu 9. marca 2021 a od tohto momentu bol okresný súd nečinný až do 8. apríla 2021. Písomné odôvodnenie uznesenia doručil obhajcovi 15. apríla 2021. Preto konanie o prepustenie z väzby trvalo na prvom stupni 48 dní, čo treba považovať za neprimerané a zároveň za porušenie označených práv podľa ústavy a dohovoru. Za tohto stavu je dôvodná aj požiadavka na priznanie

finančného zadosťučinenia, keďže toto je dovŕšením ochrany porušených práv s prihliadnutím na celkovú dĺžku konania.

III.

Vyjadrenia okresného súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie predsedu okresného súdu:

8. Žiadosť o prepustenie z väzby bola doručená okresnému súdu 9. marca 2021, keďže prokurátor jej nevyhovel. Sudca pre prípravné konanie určil termín výsluchu na 8. apríl 2021 a rozhodol o zamietnutí žiadosti. Uznesenie bolo písomne vyhotovené 12. apríla 2021 a tohto dňa bolo aj expedované. Následne 21. apríla 2021 bola vyhotovená predkladacia správa a 26. apríla 2021 bol spis predložený krajskému súdu, ktorý podanú sťažnosť zamietol na neverejnom zasadnutí 6. mája 2021. Spis spolu s písomným vyhotovením uznesenia krajského súdu bol okresnému súdu vrátený 17. mája 2021 a 19. mája 2021 bolo uznesenie krajského súdu doručované sťažovateľovi, jeho obhajcom a prokurátorovi.

9. Podľa názoru predsedu okresného súdu nedošlo k žiadnemu pochybeniu, keďže o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby bolo rozhodnuté v rámci jedného mesiaca. Treba prihliadnuť aj na to, že ide o funkčne mladého sudcu pre prípravné konanie okresného súdu, ktorý pracovnú pohotovosť vykonáva len od januára 2021. Je potrebné brať do úvahy aj závažnosť trestného stíhania, s čím súvisí podrobné naštudovanie a oboznámenie sa s predmetom konania. Aj po vyhlásení uznesenia 8. apríla 2021 sa postupovalo promptne a urýchlene (pokiaľ ide o písomné vypracovanie uznesenia, jeho doručovanie a predloženie veci krajskému súdu).

III.2. Vyjadrenie sudcu pre prípravné konanie okresného súdu:

10. Jeho obsah je v podstatných okolnostiach obdobný ako vyjadrenie predsedu okresného súdu.

III.3. Replika právneho zástupcu sťažovateľa:

11. Opakovane sa poukazuje na judikatúru ESLP a ústavného súdu. Konanie na okresnom súde trvalo celkom 44 dní (do doručenia písomného vyhotovenia uznesenia), čo nemožno považovať za dobu primeranú. Popri doteraz vyčíslených trovách uplatňuje sťažovateľ aj nárok na náhradu trov za repliku vo výške 230,45 eur.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Sťažovateľ je presvedčený, že dĺžka konania a rozhodovania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby bola neprimeraná.

13. Podľa názoru okresného súdu k priesťahom v konaní a rozhodovaní nedošlo.

14. Podľa čl. 17 ods. 2 prvej vety ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

15. Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

16. Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto je zatknutý, alebo inak pozbavený slobody, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

17. O väzbe musí súd rozhodnúť urýchlene („bref délai“, „speedily“). Lehota začína podaním návrhu alebo žiadosti a končí vydaním konečného rozhodnutia súdu, prípadne doručením tohto rozhodnutia, ak sa rozhodlo v neprítomnosti obvineného. Neexistuje nijaká pevne ustanovená lehota, v ktorej by súd musel rozhodnúť. Či sa rozhodlo urýchlene, posudzuje sa podľa všetkých okolností prípadu. Spravidla však lehoty rátané na mesiace sú príliš dlhé a nevyhovujú požiadavke rýchlosti v zmysle čl. 5 ods. 4 dohovoru (Bezicheri v. Taliansko, Sanchez – Reisse v. Švajčiarsko, II. ÚS 432/2013, II. ÚS 193/2014, II. ÚS 80/2015).

18. Z listinných dôkazov, ktoré mal ústavný súd k dispozícii, možno ustáliť, že žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby došla prokurátorovi 2. marca 2021, žiadosť bola postúpená okresnému súdu a bola tam doručená 9. marca 2021, sudca pre prípravné konanie okresného súdu 25. marca 2021 určil termín výsluchu sťažovateľa pre účely rozhodnutia o jeho žiadosti na 8. apríl 2021, 8. apríla 2021 sa výsluch sťažovateľa vykonal a okresný súd uznesením o žiadosti rozhodol, 12. apríla 2021 došlo k písomnému vyhotoveniu uznesenia z 8. apríla 2021, ako aj k jeho expedovaniu, 15. apríla 2021 bolo uznesenie okresného súdu doručené obhajcovi sťažovateľa, 20. apríla 2021 boli okresnému súdu doručené dôvody sťažnosti podanej sťažovateľom proti uzneseniu okresného súdu z 8. apríla 2021, 21. apríla 2021 bola vyhotovená predkladacia správa pre krajský súd, 26. apríla 2021 bol spis okresného súdu predložený krajskému súdu na rozhodnutie o sťažnosti (a asi zároveň aj expedovaný), 6. mája 2021 bolo prijaté uznesenie krajského súdu o podanej sťažnosti, 12. mája 2021 bol spis spolu s písomným vyhotovením uznesenia krajského súdu expedovaný okresnému súdu, 17. mája 2021 bol spis doručený okresnému súdu, 17. mája 2021 bol daný príkaz okresného súdu expedovať uznesenie krajského súdu, 19. mája 2021 došlo k expedovaniu uznesenia krajského súdu stranám a obhajcom, 24., 25. a 26. mája 2021 bolo uznesenie krajského súdu doručené sťažovateľovi a obom jeho obhajcom.

19. Ako to vyplýva z bodu 7 a bodu 11 (teda z ústavnej sťažnosti a z repliky sťažovateľa na vyjadrenia okresného súdu), sťažovateľ považuje za obdobie priet'ahov na okresnom súde časový úsek od 9. marca 2021 (deň doručenia žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby okresnému súdu) do 15. apríla 2021 (deň doručenia uznesenia okresného súdu obhajcovi sťažovateľa). Vzhľadom na takto formulované námietky skúmal ústavný súd rýchllosť konania okresného súdu v časovom období vymedzenom sťažovateľom ako sporné obdobie.

20. Sťažovateľ dospieva k záveru, že konanie o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na okresnom súde podľa jeho časového vymedzenia malo trvať 48 dní (pozri bod 7), resp. 44 dní (pozri bod 11).

21. Odhliadnuc od časových záverov, ku ktorým sťažovateľ dospel (a ktoré sú bez akéhokoľvek vysvetlenia rozdielne uvedené v ústavnej sťažnosti oproti replike), v skutočnosti odo dňa doručenia žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby okresnému súdu (9. marca 2021) do dňa doručenia uznesenia okresného súdu obhajcovi sťažovateľa (15. apríla 2021) uplynulo 38, čo sa nedá považovať za urýchlené konanie v zmysle ustálenej judikatúry, podľa ktorej lehoty počítané na mesiace spravidla za primerané považovať nemožno. Preto došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na osobnú slobodu podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, ako aj jeho práva na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti väzby podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

22. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal.

23. Sťažovateľ požiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia od okresného súdu vo výške 2 500 eur. Ústavný súd považoval túto požiadavku za primeranú do výšky 800 eur (bod 2 výroku nálezu). Vychádzal pritom z časového rozsahu zistených prietahov v konaní, ako aj zo zásady spravodlivosti (II. ÚS 135/2018). V prevyšujúcej časti, teda čo sa týka sumy 1 700 eur, z dôvodov už uvedených v ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 3 výroku nálezu).

24. Sťažovateľovi ako úspešnému účastníkovi konania prináleží náhrada trov, ktoré mu vznikli právnym zastupovaním advokátom. Ide o tri úkony právnych služieb v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, ústavná sťažnosť a replika) po 181,17 eur, tri režijné paušály po 10,89 eur a daň z pridanej hodnoty 115,24 eur. Úhrnom by sťažovateľovi prináležala náhrada trov vo výške 691,42 eur. Vzhľadom na to, že sťažovateľ požaduje celkom iba 691,35 eur (460,90 eur v ústavnej sťažnosti a 230,45 eur v replike), ústavný súd považoval za možné priznať mu ním požadovanú sumu 691,35 eur (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. septembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu